Świadczenie wyrównawcze dla działacza opozycji antykomunistycznej oraz osoby represjonowanej z powodów politycznych

Z dniem 15 października 2020 r. wchodzi w życie ustawa z dnia 14 sierpnia 2020 r. o zmianie ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r., poz. 1578), która wprowadza możliwość przyznania świadczenia wyrównawczego wszystkim beneficjentom ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 319 ze zm.). Celem tego świadczenia jest zwiększenie pomocy Państwa dla tej grupy społecznej i częściowe rekompensowanie ekonomicznych skutków represji doznanych w okresie PRL.

Komu przysługuje świadczenie wyrównawcze?

Świadczenie wyrównawcze przysługuje osobie, której Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych nadał status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych i która pobiera emeryturę lub rentę inwalidzką albo rentę z tytułu niezdolności do pracy w kwocie niższej niż 2.400 zł miesięcznie. Przy czym przez kwotę emerytury lub renty rozumie się wysokość pobieranej emerytury lub renty brutto lub sumę tych świadczeń, wraz ze świadczeniami wypłaconymi przez zagraniczne instytucje właściwe do spraw emerytalno-rentowych, z wyłączeniem dodatku pielęgnacyjnego oraz innych dodatków i świadczeń wypłacanych z emeryturami i rentami, przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń.

W jakiej wysokości przysługuje świadczenie wyrównawcze?

Świadczenie wyrównawcze przysługuje w kwocie stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą 2.400 zł, a kwotą pobieranej emerytury lub renty (bądź kwotą sumy takich świadczeń). Ze świadczenia wyrównawczego nie potrąca się zaliczki na podatek dochodowy i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Np. świadczeniobiorca pobierający emeryturę rolniczą w wysokości 1.300 zł brutto miesięcznie oraz dodatek pielęgnacyjny w wysokości 229,91 zł - otrzyma świadczenie wyrównawcze w kwocie 1.100 zł miesięcznie (tj. 2.400 zł – 1.300 zł). W razie przyznania, ustania lub ponownego obliczenia wysokości emerytury/renty, świadczenie wyrównawcze podlega ponownemu obliczeniu z urzędu, w taki sposób, aby łączna kwota emerytury/renty, wraz ze świadczeniem wyrównawczym, nie przekroczyła kwoty 2.400 zł miesięcznie.

Kwota 2.400 zł będzie podlegała podwyższeniu w terminach i na zasadach określonych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 53 ze zm.).

Od kiedy przysługuje świadczenie wyrównawcze?

Prawo do świadczenia wyrównawczego przysługuje od pierwszego dnia miesiąca, w którym zostały spełnione warunki wymagane do jego przyznania, nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o to świadczenie i nie wcześniej niż od dnia 15 października 2020 r.

W jaki sposób można ubiegać się o przyznanie świadczenia wyrównawczego?

Postępowanie w sprawie przyznania i wypłaty świadczenia wyrównawczego wszczyna się na pisemny wniosek złożony:

- osobiście,
- za pośrednictwem przedsiębiorcy uprawnionego do wykonywania działalności pocztowej w obrocie krajowym lub zagranicznym,
- przez elektroniczną skrzynkę podawczą KRUS-ePUAP,
- w formie dokumentu elektronicznego podpisanego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, czy też podpisem zaufanym.

Osoba pobierająca emeryturę lub rentę z KRUS wniosek powinna złożyć w jednostce organizacyjnej KRUS (Oddział Regionalny, Placówka Terenowa).

Osoba pobierająca emeryturę rolniczą z KRUS i emeryturę wypłacaną przez ZUS wniosek o świadczenie wyrównawcze powinna złożyć w jednostce organizacyjnej ZUS.

Co należy dołączyć do wniosku?

Do wniosku należy dołączyć dokumenty potwierdzające okoliczności faktyczne mające wpływ na przyznanie prawa i ustalenie wysokości świadczenia wyrównawczego, w tym przede wszystkim dokument potwierdzający nadanie statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych wystawiony przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Osoba uprawniona do emerytury lub renty zagranicznej, bądź innego świadczenia zagranicznego o podobnym charakterze zobowiązana jest dołączyć także dokument potwierdzający prawo do tych świadczeń i ich wysokość, wystawiony przez zagraniczną instytucję właściwą.

O czym należy poinformować KRUS, jeśli przyznano świadczenie wyrównawcze?

Osoba, której przyznano świadczenie wyrównawcze jest obowiązana poinformować KRUS o wszelkich zmianach mających wpływ na prawo do świadczenia oraz jego wysokość, a w szczególności o:

- utracie statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych;
- nabyciu prawa do świadczeń emerytalno–rentowych przyznanych przez inny organ rentowy np. ZUS;
- nabyciu/utracie prawa/zmianie wysokości świadczeń emerytalno-rentowych wypłacanych przez zagraniczne instytucje właściwe.

Osoba, która pobrała nienależnie świadczenie wyrównawcze, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego.

Podstawa prawna:

- ustawa z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 319 ze zm.);
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 53 ze zm.);
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 266 ze zm.).